

LIBERATE
LIFE

moja riječ za moju skrb

za osobe koje
žive s hemofilijom

Vodič za razgovor s
vašim zdravstvenim
timom o tome što
želite postići i što
želite dobiti od svojeg
lijеčenja i skrbi.

kako započeti razgovor

Kao osoba koja živi s hemofilijom najvjerojatnije imate redovite preglede kod svojeg specijalističkog zdravstvenog tima u centru za hemofiliju. Oni često mogu izgledati kao rutinski pregledi.

Međutim, ti su pregledi ujedno i prilika da se uključite u donošenje odluka o svom zdravlju koje vam mogu pomoći u postizanju vaših ciljeva.¹

U ovoj se brošuri navodi nekoliko savjeta o tome kako započeti razgovor o svojim ciljevima i željama u pogledu skrbi u okviru vaših pregleda i izvan njih.

sadržaj

priprema za moj pregled	4
savjeti za razgovor	6
što želim postići	7
teme za započinjanje razgovora	10
kontrolni popis za pregled	13
zdravstveni tim za hemofiliju	14

priprema za pregled

prije

Kako izvući najbolje iz svakog pregleda

Da bi vam svaki pregled bio koristan, dobro je unaprijed pripremiti neke stvari:

- tijekom mjeseci između pregleda vodite bilješke o svim pitanjima koja vam padnu na pamet;
- kako se bliži vrijeme pregleda, odredite najvažnije teme o kojima biste htjeli razgovarati (barem nekoliko dana unaprijed);
- ponesite sa sobom primjerak svojih pitanja i najvažnijih tema. Možete i dodati popis na telefon kako ga ne biste zaboravili.

To će vam pomoći da se ne opterećujete razmišljanjem na licu mjesta i pružiti vam više vremena za razgovor s liječnikom o životnim i zdravstvenim prioritetima.

Informiranje

Možda ste već prikupili neke informacije o hemofiliji i terapijama s interneta ili iz drugih izvora. Sačuvajte sve bilješke i pitanja kako biste ih mogli podijeliti sa svojim liječnikom i razgovarati o njima.

Ako želite saznati više, savjete o tome kako voditi kvalitetan život s hemofilijom možete potražiti na našoj stranici: www.liberatelife.hr

tijekom

Izražavanje svog mišljenja

Vaš će liječnik vjerojatno imati pitanja za vas, no vaš je pregled također prilika da razgovarate o svojim željama i potrebama. Kao i kod svega drugoga, vaš će liječnik znati što vam je na umu tek kad to podijelite s njim.

Neka vam cilj bude postaviti pripremljena pitanja tijekom pregleda. Prvo porazgovorajte o svojim najvažnijim temama i postavite sva hitna pitanja kako biste maksimalno iskoristili vrijeme sa svojim liječnikom.

nakon

Nastavljanje razgovora

Vaša skrb ne prestaje nakon zakazanog pregleda. Ako i dalje imate pitanja, обратите se svojem liječniku ili zdravstvenom timu.

Uvijek možete i stupiti u kontakt sa zdravstvenim centrom kako biste saznali sve rezultate koje čekate. **Također možete početi razmišljati o tome što želite postići pri sljedećem pregledu i početi se pripremati unaprijed.**

Na kraju ove brošure
možete pronaći
stranice za bilješke.

savjeti za razgovor

U nastavku slijedi nekoliko savjeta koji mogu biti korisni u razgovoru s liječnikom:

- **Izađite iz standardnih okvira**

Ako smatrate da vam bilo koji dio vašeg liječenja ili skrbi ne odgovara, **nemojte se bojati iznijeti svoje mišljenje**. Bitno je dobiti skrb koja će vam pomoći da radite sve ono što vam je važno.

- **Budite otvoreni i precizni**

Odgovarajte na pitanja svog liječnika najbolje što možete. **To će vam pomoći u izgradnji vašeg odnosa**. Tako će vam i on lakše moći pomoći.

SAVJETI

- **Postavljajte pitanja**

Pregled je prilika da postavite sva pitanja koja se odnose na vaše zdravlje, rezultate pretraga ili mogućnosti liječenja. **Nema 'glupih' pitanja**.

- **Dovedite podršku**

Iako je uobičajeno ići na preglede sam, **morate zamoliti nekoga od povjerenja da dođe s vama**. To će vam pomoći jer će netko biti uz vas, a ta osoba može imati i korisna pitanja za doprinos razgovoru.

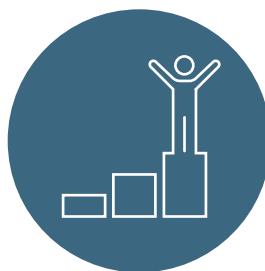
- **Pripremite se i djelujte**

Nemojte zaboraviti imati pri ruci bilješke i pitanja. **Najvažnije od njih podijelite sa svojim liječnikom**.

što želim postići

Što vam je važno?

Kad podijelite sa svojim liječnikom i zdravstvenim timom ono što vam je najvažnije, znači da možete zajedno raditi na postizanju ciljeva koje smatrate bitnima.

Svi smo različiti i svi imamo različite stvari koje su nam važne i koje nas motiviraju. **Pokušajte prepoznati što su te stvari za vas.**

Pogledajte odjeljke na sljedećim stranicama.² Zapamtite, fokusiranje na jedno područje ne znači da i druga nisu važna.

Uživanje u životu i povezivanje s drugima

- Biti u mogućnosti raditi stvari koje me vesele, zadovoljavaju i ispunjavaju (kao što su hobiji, sportovi, putovanja, održavanje kondicije / vježbanje, karijera)
- Razvijanje i jačanje odnosa i veza koji su mi važni (uključujući mog partnera, moje prijatelje, moju obitelj, moju zajednicu)

Razmislite o sljedećem:

- Koliko ste sretni sa svojim trenutačnim načinom života i bliskim odnosima?

- Ograničava li vaše zdravlje način na koji provodite slobodno vrijeme?

- Koliko se osjećate samouvjerenog u društvenim okruženjima i kad upoznajete nove ljudi?

- Osjećate li da možete razgovarati o svojoj hemofiliji na svom radnom mjestu?

Živjeti samostalno i imati kontrolu nad svojim zdravljem

- Biti u mogućnosti da se brinem o sebi i samostalno vodim računa o svojoj skrbi (primjerice, uzimanje terapije, pridržavanje rasporeda terapija, oporavljanje nakon krvarenja)
- Briga o mojoj mentalnoj i fizičkoj dobrobiti (uključujući bol, pokretljivost i zdravlje zglobova, mentalno zdravlje i raspoloženje)

Razmislite o sljedećem:

- Što je to što sada radim, a što želim nastaviti raditi?

- Što je to što želim početi raditi?

- Na koji način moja hemofilija i/ili terapija utječu na moju sposobnost da radim ono što mi je važno?

- Na koji način bol povezana s hemofilijom i/ili problemi s mentalnim zdravljem utječu na moju sposobnost da radim ono što mi je važno?

---

teme za započinjanje razgovora

Ako imate problema s dijeljenjem onoga što vam je na umu, pogledajte sljedeće prijedloge o tome kako započeti razgovor sa svojim liječnikom. **Možete ih prilagoditi i izraziti se vlastitim riječima.** Liječnik će vam moći odgovoriti na pitanja

Uživanje u životu i povezivanje s drugima

O čemu možda razmišljate

Mijenjam posao/studij i nisam siguran/na kako će se moja trenutačna terapija uklapati u to

Više se ne bavim aktivnošću u kojoj uživam jer se brinem zbog krvarenja

Mislim da se moja trenutačna terapija ne uklapa u moju svakodnevnu rutinu / obiteljski život

Planiram putovati i pitam se kako bi to moglo utjecati na moju skrb i/ili liječenje

Brine me kako bi hemofilija mogla utjecati na moje veze i seksualni život

Ne družim se s drugima onoliko koliko želim zbog svoje hemofilije i/ili terapije

Trenutačno se suočavam s izazovima povezanimi s emocionalnim ili mentalnim stanjem

Pitajte svog liječnika

"Kako možemo promjeniti moju terapiju da bi se uklopila u moje nove radne / studijske obveze?"

"Želim se ponovno baviti određenom aktivnošću. Koje promjene možemo uvesti da bih se osjećao/la zaštićeno od krvarenja?"

"Na koje načine mogu bolje ukloniti svoju terapiju u trenutačni način života?"

"Kako trebam prilagoditi liječenje i skrb tijekom putovanja?"

"Kome se mogu obratiti za savjet o vezama i spolnim odnosima za oboljele od hemofilije?"

"Smatram da moja hemofilija i/ili terapija utječe na moj društveni život. Što možemo učiniti da to poboljšamo?"

"Treba mi pomoći s emocionalnim / mentalnim stanjem. Tko mi može pružiti podršku?"

Živjeti samostalno i imati kontrolu nad svojim zdravljem

O čemu možda razmišljate

Moj se zglob/zglobovi ne pomicu jednako dobro kao prije

Brine me pronalaženje vena za injekcije

Nisam siguran/na kako uzimati terapiju na odmoru u inozemstvu

Nisam siguran/na kako uzimati terapiju za vrijeme krvarenja

Često propuštam ili preskačem terapije

Osjećam bolove u zglobovima koji utječu na moju sposobnost obavljanja aktivnosti i/ili na moje raspoloženje

Imam krvarenja iako se pridržavam svoje terapije

Došlo je do krvarenja koje je dovelo do hospitalizacije

Nije mi jasno zašto moram obaviti određenu medicinsku pretragu

Pitajte svog liječnika

"Čini se da gubim pokretljivost u zglobu / zglobovima (gležanj, koljeno, laka). Kakvu podršku ili liječenje mogu dobiti da bi se poboljšalo to stanje?

"Što ja mogu učiniti za očuvanje zdravlja svojih zglobova?"

"Želim podršku u davanju injekcija i pronalaženju vena. Tko mi može pomoći s time?"

"Što trebam učiniti prije odlaska na odmor (na primjer, dug let ili boravak u zemlji s ograničenim zdravstvenim uslugama) kako bih osigurao/la svoju zaštitu?"

"Što trebam učiniti kada imam krvarenje tijekom terapije?"

"Imam poteškoća s pridržavanjem trenutačnog rasporeda terapije. Koje bi mi opcije mogle pomoći s time?"

"Imam bolove u zglobu/zglobovima koji utječu na moj svakodnevni život i sreću. Što možemo učiniti u vezi s tim?"

"Nisam siguran/na štiti li me terapija od krvarenja onoliko koliko bi trebala. Bismo li mogli proći kroz moje najnovije rezultate i razmotriti moje opcije?"

"Kako bi se to moglo sprječiti u budućnosti?"

"Možete li objasniti čemu ta pretraga služi i što rezultati znače za mene?"

kontrolni popis za pregled

Kad dođe vrijeme za vaš sljedeći pregled, s pomoću ovog kontrolnog popisa možete se podsjetiti na ono što je korisno imati pri ruci.

Novosti o vašem zdravlju

- Bilo kakva krvarenja koja ste doživjeli, bilo kakve promjene u mobilnosti koje ste primijetili, bilo kakvi problemi s liječenjem hemofilije i novi zdravstveni problemi
- Donesite i sve najnovije rezultate ili zdravstvene dokumente koje imate

Promjene lijekova

- Svi novi lijekovi na recept, lijekovi koji se prodaju bez recepta ili dodaci prehrani koje uzimate, čak i ako nisu povezani s hemofilijom
- Zabilježite nazive i doze lijekova, uključujući one koje ste uzimali redovito ili čak samo jednom

Informacije koje pružaju aplikacije

- Ako upotrebljavate aplikaciju za hemofiliju, rezultate ili informacije iz nje možete ponijeti sa sobom

Bilješke i popis pitanja

- Dobro je voditi bilješke odnosno dnevnik primjene terapije između pregleda kako biste pratili svoje simptome, bol i pokretljivost. Donesite dnevnik na pregled, zajedno s popisom najvažnijih pitanja za vašeg liječnika.

zdravstveni tim za hemofiliju

Zdravstveni tim za hemofiliju čine različiti zdravstveni djelatnici koji imaju specifične vještine i stručna znanja. zajedno pružaju podršku za različite potrebe oboljelih od hemofilije kako bi vam osigurali najbolju skrb.

Razumijevanje uloga tih stručnjaka pomoći će vam da znate najbolji izvor odgovora i savjeta o svom zdravlju ili liječenju. Imajte na umu da možda nećete trebati posjetiti sve te zdravstvene djelatnike, ali vaš liječnik za hemofiliju može vas uputiti specijalistu ako je potrebno.

Hematolog:

Liječnik koji se bavi dijagnosticiranjem i liječenjem stanja poput hemofilije te držanjem takvih stanja pod kontrolom. Kao dio zdravstvenog tima, liječnik za hemofiliju (hematolog) sastavit će plan liječenja prilagođen vama, propisati terapiju te pregledati rezultate pretraga i razgovarati o njima s vama. Također će dati uputnice drugim specijalistima ako je potrebno.

Medicinske sestre i tehničari za hemofiliju:

Medicinske sestre i tehničari za hemofiliju zdravstveni su djelatnici kojima se možete obratiti za većinu pitanja. Pruzaju podršku oboljelima od hemofilije u vođenju njihova liječenja, primjerice podučavanjem samostalnog davanja infuzije i pomaganjem u organizaciji dostave lijekova u ljekarnu po njihovom izboru.⁴ Tijekom pregleda medicinska sestra ili tehničar može pomoći u obavljanju fizikalnih pregleda i krvnih pretraga ako su potrebne.

Fizijatar:

Liječnik koji pregledava zglobove i mišiće kako bi izmjerio koliko se dobro kreću. Fizijatri upotrebljavaju i podučavaju tehnike koje mogu pomoći u rješavanju problema sa zglobovima i mišićima.^{5,6}

Fizioterapeut:

Zdravstveni djelatnik koji s oboljelima od hemofilije provodi fizikalnu terapiju. Oboljelima od hemofilije fizioterapija može pomoći u vraćanju pokreta i funkcioniranja zglobova i može umanjiti rizik od ozljeda u budućnosti.^{5,6}

Psiholog:

Zdravstveni djelatnik koji može pomoći oboljelima od hemofilije da se nose s emocionalnim izazovima s kojima se susreću. Psiholozi su obučeni da emocionalno podupiru ljude u vezi s njihovim brigama ili nedoumicama i da im pomognu poboljšati mentalno zdravlje.⁷

Ortopedski kirurg:

Liječnik specijaliziran za dijagnozu, prevenciju i liječenje problema s kostima, zglobovima, mišićima, ligamentima i tetivama. Ortopedski kirurzi liječe obolele od hemofilije koji imaju ozbiljne probleme sa zglobovima i koje treba operirati.⁸

Genetski savjetnik:

Zdravstveni djelatnik koji informira pojedince, partnera i obitelji o vjerovatnosti prenošenja genetske bolesti (poput hemofilije) na njihovu djecu. Genetski savjetnici mogu odgovoriti na pitanja o planiranju obitelji, a mogu i provoditi genetske pretrage tijekom trudnoće.⁹

Uz prethodno navedeno, možda će u vašu skrb biti uključeni i drugi zdravstveni stručnjaci, ovisno o vašem lokalnom centru (kao što su genetski savjetnik, specijalist za kroničnu bol, stomatolog ili radni terapeut).¹⁰

Literatura

1. Fong J, Annat DS and Longenecker N. Doctor-patient communication: a review. *Ochsner J.* 2010;10(1):38-43.
2. Tinetti M, Naik A and Dindo L. Patient Priorities Care: Conversation guide and manual for identifying patients' health priorities. 2018. Available at: <https://patientprioritiescare.org/wp-content/uploads/2018/11/Conversation-Guide-for-Patients-and-Caregivers-for-Identifying-their-Health-Priorities.pdf> (accessed March 2020).
3. National Haemophilia Foundation. Table of Activity Ratings. Available at: https://www.hemophilia.org/sites/default/files/document/files/Playing%20it%20Safe_poster_24x36_FINAL.pdf (accessed March 2020).
4. The Haemophilia Society. What to expect from your treatment centre. Available at: www.haemophilia.org.uk/bleeding-disorders/treatment-centres/expectations-treatment-centre (accessed March 2020).
5. Haemophilia Foundation Australia. Glossary. Available at: www.haemophilia.org.au/hfa/media/documents/haemophilia%20folder%20-%20newly%20diagnosed/newly-diagnosed-chapter-8.pdf (accessed March 2020).
6. NHS. Physiotherapy. Available at: www.nhs.uk/conditions/physiotherapy (accessed March 2020).
7. Haemophilia Wales. What is a psychologist doing in the haemophilia centre? Available at: www.haemophilawales.org/psychology-haemophilia (accessed March 2020).
8. Rizzo AR, et al. Orthopaedic procedures in haemophilia. *Clin Cases Miner Bone Metab.* 2017;14(2):197-199.
9. World Federation of Hemophilia. Genetic counselling for haemophilia - revised edition 2015. Available at: www.wfgh.org/publications/files/pdf-1160.pdf (accessed March 2020).
10. World Federation of Hemophilia. Guidelines for the management of hemophilia - 2nd edition 2012. Available at: www.wfgh.org/publications/files/pdf-1472.pdf (accessed March 2020).

bilješke za pregled

datum: / /

---

datum: / /

---

bilješke za pregled

datum: / /

---

datum: / /

---

bilješke za pregled

datum: / /

---

datum: / /

Ako želite saznati više o tome kako voditi kvalitetan život s hemofilijom, možete istražiti informacije, savjete i priče na stranici www.liberatelife.hr

Ova je brošura izrađena u suradnji sa zdravstvenim djelatnicima i osobama s hemofilijom.

Sobi je zaštitni znak društva Swedish Orphan Biovitrum AB (publ)
© 2021 Swedish Orphan Biovitrum AB (publ) – Sva prava pridržana
Swedish Orphan Biovitrum AB (publ) SE-112 76 Stockholm, Švedska
Swedish Orphan Biovitrum s.r.o., Glavna Podružnica Zagreb
Ulica Matka Baštijana 54, 10000 Zagreb, Hrvatska

 sobi
rare strength